

שכולם ראו את הפלא הזה שהאריה לא אכל את הנבלה. וכן בתוספתא ברכות (פ"ד, טו) איתא שזה היה עפ"י נס ע"ש. ולפי הג"ל ז"ל מהו הפלא, ואדרבה אין מדרך הארי לאכול מיד אחר הריגתו. וגרסה דהתם היה החידוש, עפ"י המצואר בזה"ק פ' ויחי (רלו ע"ג), אריה ולביא לא נפלין אלא בגין למטרף טרפא כו' ע"ש. היינו שאין האריה הורג שום בע"ח בחנם, אלא כשרוצה להשקיט רעצונו בטרפו. ושם ראו כולם שלא אכלו האריה מחיים, וגם לא טרפו להנניעו לגורותיו, אלא עמד אצל הנבלה, וזה היה עפ"י נס. וראיתי בחסדי דוד על התוספתא שם, שכתב דבמעשה הנביא אף שנתחייב להמיתו ארי וטבע הארי לטרוף ולאכול, לא אכל את הנבלה ע"ש. ולפי מה שצא לנו אין לשונו מדויק בזה.

רש"י ד"ה לא זכה, נריך להתמקמק ולהצטער. בהגהות הב"ח כתב ס"א להתמהמה, וכ"ה בע"י. והנה לשון רש"י מקורו בגמ' תענית (כה ב), שאמרו משל לעבד שמבקש פרס מרצו ואין בקשתו נעשית מיד, אלא "עד שיתמקמק ויטעור" ע"ש. ונמצא עוד לשון זה בת"י פ' וישלח (לד, כה) ויהי ציוס השלישי בהיותם כואבים, ת"י כד הוו מתמקמקין מן כיב כו'.

רש"י ד"ה שמשרחת בו' לשון זה נראה בעיני, לפי שמצינו בכל הש"ס שדרך תלמידי חכמים להקפיד על מאכלן ועל מלבושיהן כדכתיב ולמשנאי אהבו מות. על הגליון מצוין שבת (קיד א). והנה בשבת שם איתא, ת"ח שנמצא רצב על בגדו חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות. אצל הא דכתב רש"י שדרך ת"ח להקפיד על מאכלן, אינו מצואר שם. גם ז"ל לשון רש"י שכתב "שמצינו בכל הש"ס". וברש"י שבע"י ליחא לחיצות אלו.

ועיין במהרש"א שכתב דהעיקר כפירוש ראשון שברש"י, ומה שהקשה רש"י על פירוש זה לא קשה ע"ש. וכ"כ בציאור הגר"א יו"ד (סימן רמו סקנ"ד) שהעיקר כפירוש זה ע"ש. וראיתי להנצי"ח ז"ל בהעמק דבר פ' ויחי (מט, יד) בפסוק רוצץ בין המשפחים, שכתב יושב במקומו עמל בבית תלמודו, וזהו בין המשפחים מקום שאינו נקי

ומהודר כ"כ שיהא מוכשר לעוסקי בהליכות עולם, וכדאיתא בעירובין אם אדם משים עלמו כחיה זו כו', והעיקר כפירוש א' דרש"י. ומה שהקשה רש"י ממ"ש שהת"ח מקפיד על לבשו, לק"מ דהתם מיירי בשעה שהת"ח מתהלך בין הצריות, אצל בבית תלמודו אינו כן ע"ש. ויש להעיר בדבריו, דהנה במס' שבת שם איתא הא בגלימא הא בלבושא, פירש"י בגלימא שהוא עליון בזה דוקא יש להקפיד אף על רצב ע"ש. ולפי"ז מה שהביא כאן רש"י מהתם, על כרחך מוכח דס"ל דבגלימא יש להקפיד גם בבית המדרש. והרמב"ם בהל' דעות (פ"ה ה"ט) לא הזכיר החילוק בין גלימא ללבושא, ועמד בזה הלח"מ שם. ועיין בפיהמ"ש להרמב"ם מקואות (פ"ט מ"ו). וע"ע בהגהות הריעב"ץ ע"י (כ' ב) ד"ה זריזות מציאה לידי נקיות.

ויש להעיר מדברי רש"י עלמו במס' ע"י (טו ב) ד"ה פתיא אובמא, שכתב דרכן של תלמידי חכמים שמצטערין על לימוד תורה ואינם מכבדים בגדיהם ע"ש. ועל כרחך ז"ל דהכוונה לבגדים שמצפנים שאינם נראים לחוץ, דאילו בבגדים הנראים מצחוץ הרי אמרו בשבת שם שצריך להיות נקי וגאה. ולפי"ז אינו מובן למה דחה כאן רש"י פירוש הא', דהרי יש לפרשו על הבגדים שמצפנים והנה במס' דא"י (פ"א) איתא, דרכן של תלמידי חכמים כו' יושב ומשנה ומטנף כסותו לפני רגלי תלמידי חכמים. ולפי הג"ל יתפרש היטב, שאינו מקפיד על טינוף כסותו בהיותו יושב לפני רגלי ת"ח. וראיתי בפ"י נחלת יעקב שם שכתב, ומטנף כסותו, בספר ראשית חכמה גרס ומתעטף בכסותו לפני רגלי ת"ח ע"ש. ולא מצאתי שם כן, ובספר ראשית חכמה לפנינו (פרק דרך ארץ שער ראשון) איתא, ומטנף כסותו כו' ע"ש. אמנם הגר"א ז"ל במס' דא"י שם הגיה, ומטיל כסותו כו' ע"ש.

דף גד ע"ב

אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה בשעה ראשונה. כתב המהרש"א, לפי שכל דבר שאדם רגיל בו הרבה נלאה בו האדם